

TRANH TRUYỆN
LỊCH SỬ VIỆT NAM

LÝ CHIÊU HOÀNG

Anh Chi
Lê Minh Hải

HCT
N
12

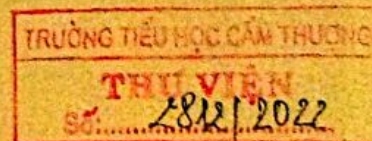
NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

TRANH TRUYỀN
LỊCH SỬ VIỆT NAM

LÝ CHIÊU HOÀNG

Dành cho lứa tuổi 6+

Anh Chi
Lê Minh Hải

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

Khoảng năm 1209, nước Đại Việt dưới triều Lý gặp một cơn biến loạn. Gian thần Quách Bốc nổi lên chống lại triều đình khiến vua Lý Cao Tông và thái tử Lý Sảm phải bỏ kinh đô chạy loạn. Khi chạy về vùng Hải Ấp (nay thuộc Thái Bình), thái tử Lý Sảm nương nhờ trong nhà hào trưởng Trần Lý. Ở đây, thái tử Sảm kết hôn với Trần Thị Dung, con gái Trần Lý.

Cuối năm 1209, loạn Quách Bốc bị đánh dẹp, vua Lý Cao Tông về triều chẳng bao lâu thì băng hà. Thái tử Sảm lên nối ngôi (tức vua Lý Huệ Tông), cho đón Trần Thị Dung về, phong làm hoàng hậu. Hoàng hậu được vua vô cùng sủng ái, nhờ vậy những người thân của bà cũng dần được giao nắm giữ những chức quan lớn trong triều.

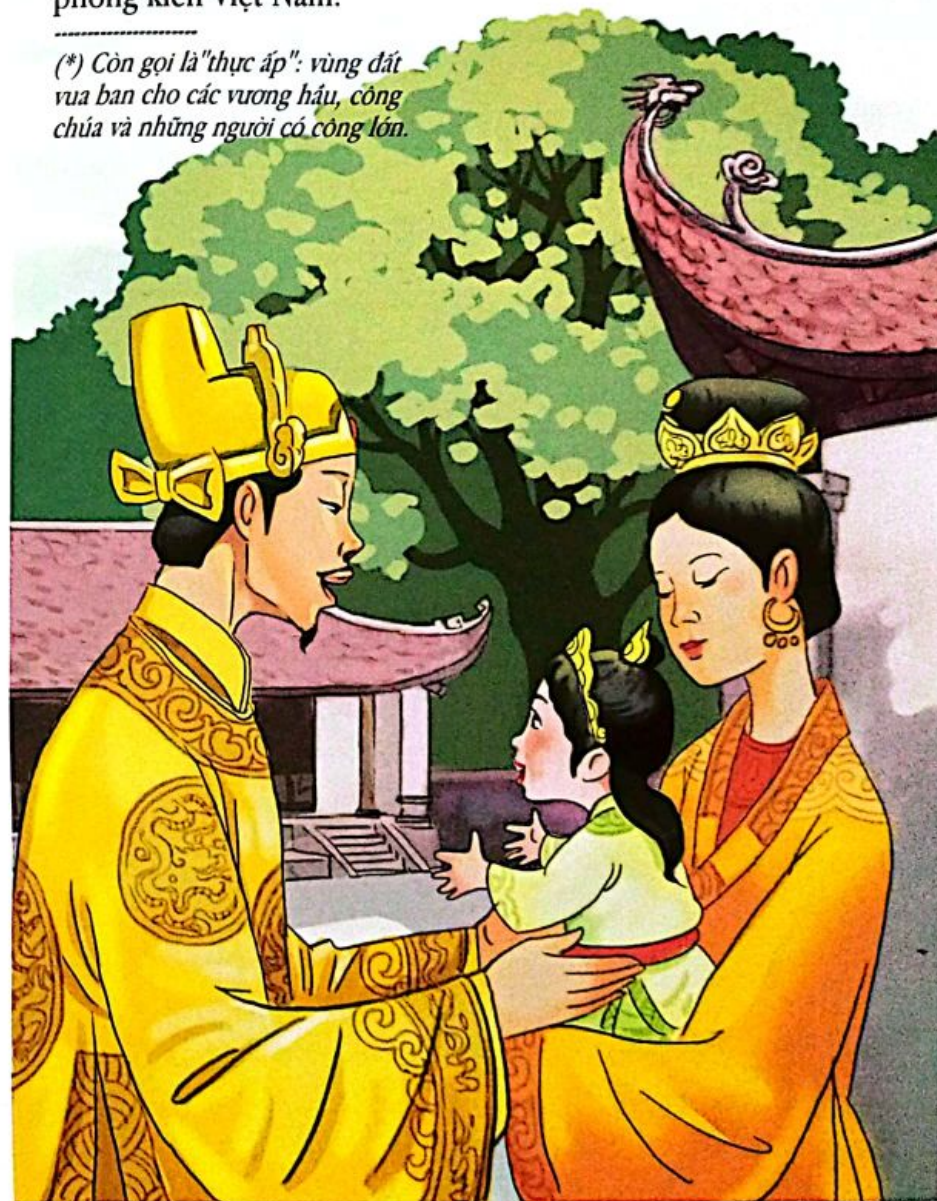

Năm 1216, hoàng hậu Trần Thị Dung sinh công chúa cả Thuận Thiên. Hai năm sau, công chúa thứ hai của nhà vua chào đời. Tương truyền, lúc mới sinh, toàn thân công chúa phát ra ánh hoàng kim rực rỡ. Nhân đó, vua cha đặt tên nàng là Phật Kim.

Vua Huệ Tông nhất mực yêu thương cô con gái thứ. Vua ban cho nàng 24 lộ trong nước làm ấp thang mộc* và lập nàng làm người kế vị. Đó là việc xưa nay hiếm trong lịch sử các triều đại phong kiến Việt Nam.

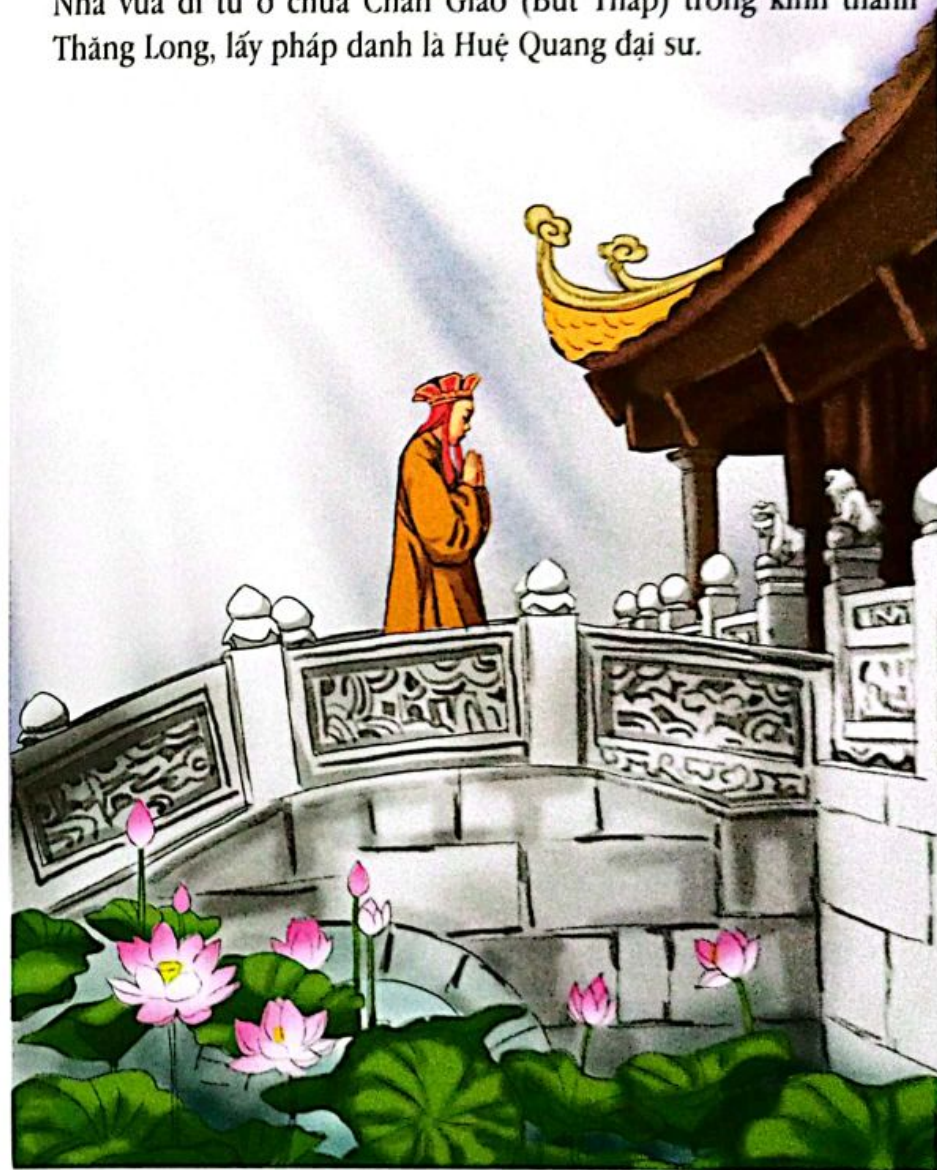
(*) Còn gọi là "thực ấp": vùng đất vua ban cho các vương hầu, công chúa và những người có công lớn.

Ít lâu sau, vua Lý Huệ Tông mắc bệnh điên, tự xưng mình là Thiên tướng. Những khi trở bệnh, vua thường nhảy múa và hát:
*"Ta đây là tướng nhà trời,
 Hôm nay giáng thế cho người sợ oai."*

Bệnh tình của vua mỗi lúc một nặng hơn. Bấy giờ, người thực sự nắm quyền bính lớn nhất trong triều là quan Điện tiền chỉ huy sứ Trần Thủ Độ. Tháng 10-1226, Trần Thủ Độ và anh em nhà Trần sắp xếp để vua Lý Huệ Tông nhường ngôi cho công chúa Phật Kim. Nhà vua đi tu ở chùa Chân Giáo (Bút Tháp) trong kinh thành Thăng Long, lấy pháp danh là Huệ Quang đại sư.

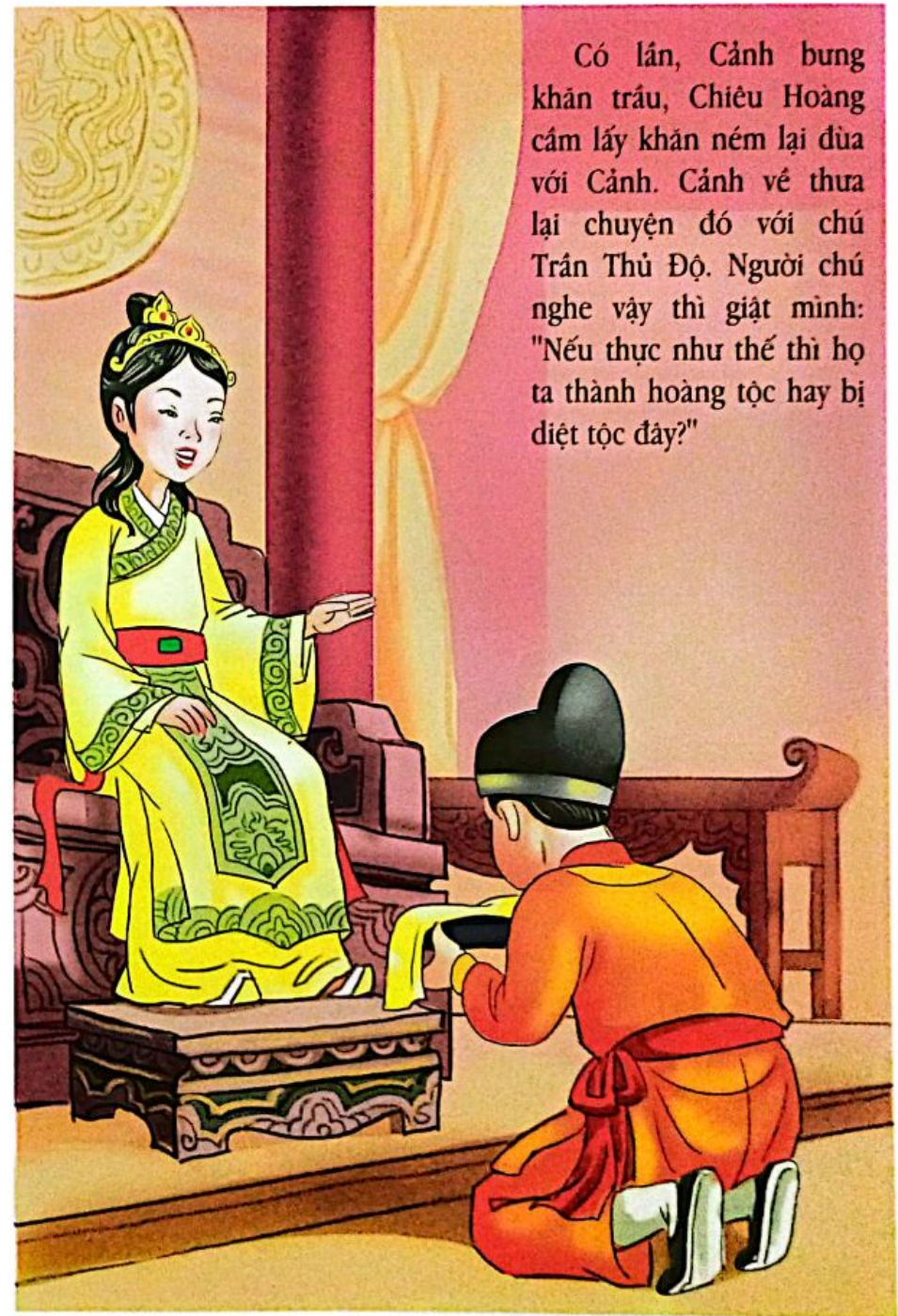
Công chúa nhỏ lên ngôi, lấy vương hiệu Lý Chiêu Hoàng. Vì nữ hoàng còn nhỏ tuổi nên mọi việc lớn nhỏ trong triều đều về tay anh em họ Trần, mà đứng đầu là Trần Thủ Độ.

Vị nữ hoàng nhỏ tuổi gần như chẳng hề hay biết những biến loạn xảy ra quanh mình. Hằng ngày, cô bé vẫn vô tư chơi đùa cùng chúng bạn. Người bạn cô mến nhất là Trần Cảnh - một người cháu của Trần Thủ Độ.

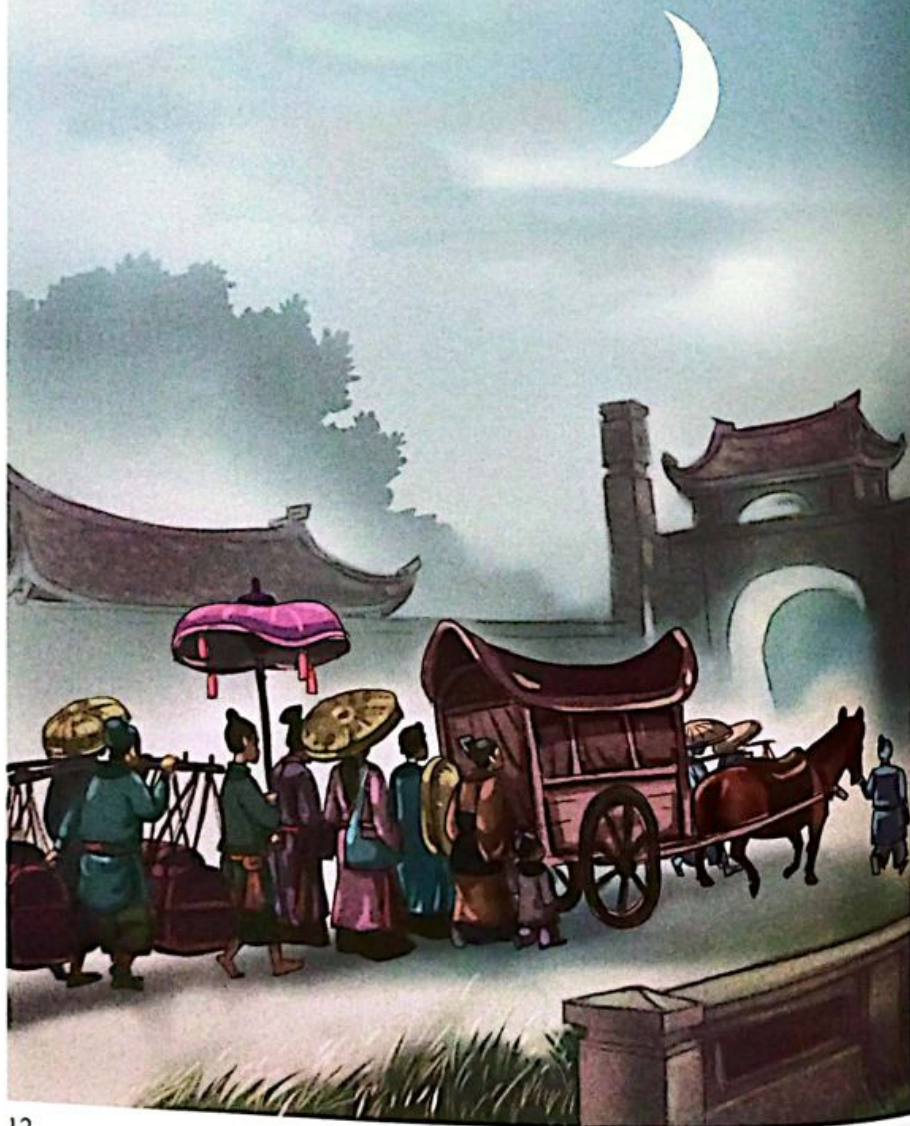

Đôi bạn trạc tuổi nhau nên mau chóng trở nên thân thiết. Có những buổi chơi tối, Lý Chiêu Hoàng nghịch ngợm chạy đến trêu chọc, nắm tóc hay giẫm lên bóng Trần Cảnh ở dưới đất... Một hôm, Trần Cảnh bung chậu nước hầu, Chiêu Hoàng vừa rửa mặt vừa lấy tay vốc nước té ướt cả mặt Cảnh rồi cười vang.

Có lần, Cảnh bung khăn trầu, Chiêu Hoàng cầm lấy khăn ném lại đùa với Cảnh. Cảnh về thưa lại chuyện đó với chú Trần Thủ Độ. Người chú nghe vậy thì giật mình: "Nếu thực như thế thì họ ta thành hoàng tộc hay bị diệt tộc đây?"

Biết cơ hội đã đến, Trần Thủ Độ khéo léo dàn xếp một cuộc "đổi ngôi". Ông đưa toàn bộ gia quyến nhà Trần vào cung để đề phòng bất trắc.

Đoạn, ông lệnh đóng hết các cửa Hoàng thành, rồi loan báo rằng: "Bệ hạ đã có chồng!"

Lễ kết hôn giữa vị nữ vương Lý Chiêu Hoàng với Trần Cảnh được tổ chức linh đình ở điện Thiên An. Nữ hoàng ngự trên sập báu, các quan mặc triều phục vào châu, lạy ở dưới sân. Chiêu Hoàng trút bỏ áo ngự mời Trần Cảnh lên ngôi hoàng đế, tức vua Trần Thái Tông...

"... Nay trăm suy đi tính lại một mình, duy có Trần Cảnh là người văn chất đủ vẻ, thực thể cách quân tử hiền nhân, uy nghi đường hoàng, ... nên nhường ngôi báu, để thoả lòng trời, cho xứng lòng trăm, mong đồng lòng hết sức, cùng giúp vận nước, hưởng phúc thái bình. Vậy bố cáo thiên hạ để mọi người đều biết."

(Trích dịch "Chiếu nhường ngôi" của Lý Chiêu Hoàng)

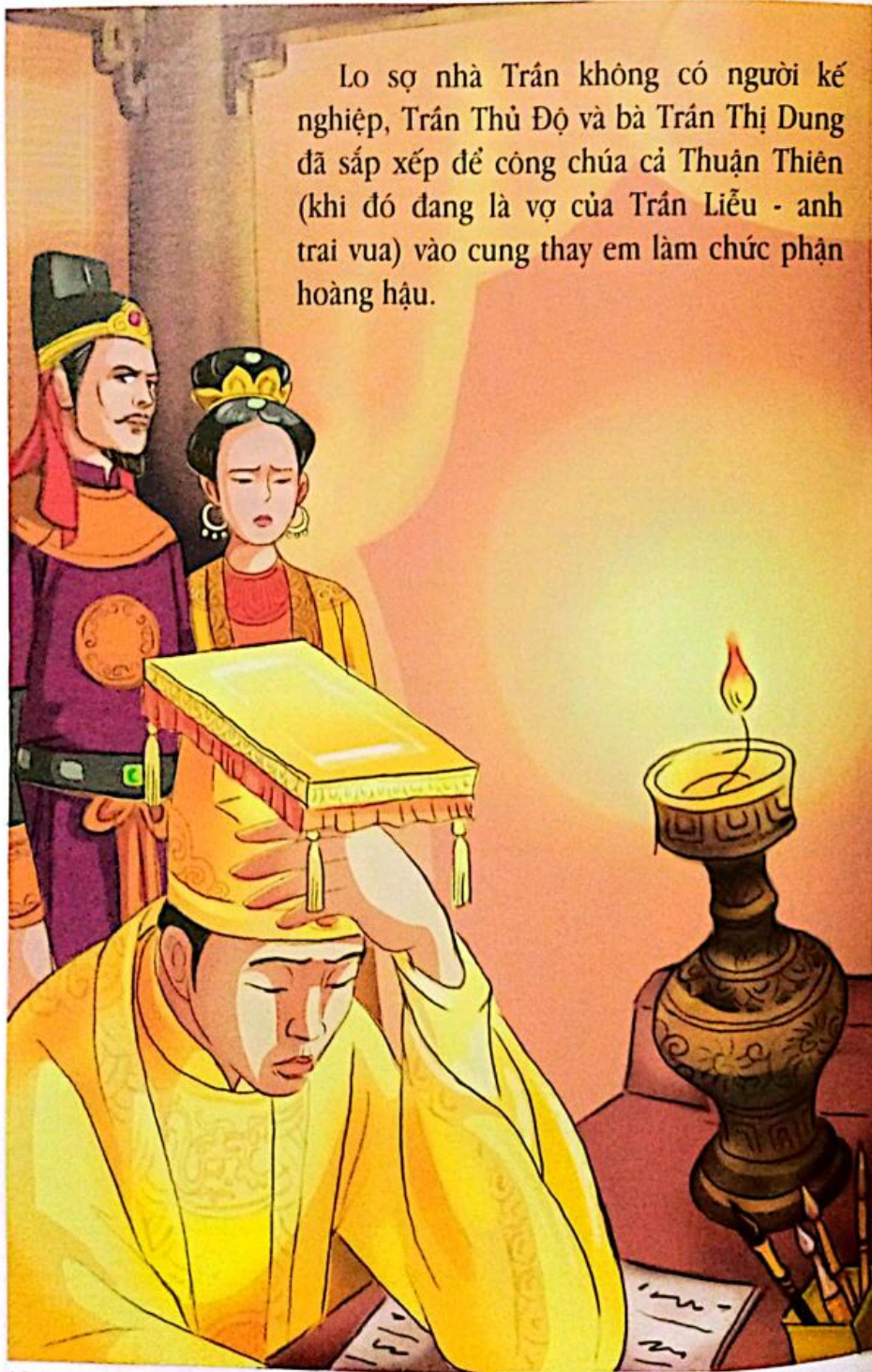
Sau khi nhường lại ngai vàng cho Trần Cảnh, Lý Chiêu Hoàng được sắc phong làm Chiêu Thánh hoàng hậu. Hoàng hậu mỗi lúc một trưởng thành và càng thêm hiểu biết. Bà dốc lòng dốc sức giúp vua Thái Tông cai quản giang sơn. Tình phu thê cũng nhờ vậy mà ngày một thêm thắm thiết. Sáu năm sau (1232), hoàng hậu hạ sinh một hoàng tử, đặt tên là Trần Trĩnh.

Nhưng chẳng may, hoàng tử yếu mệnh lại mất ngay sau đó. Từ đó, hoàng hậu đau ốm liên miên, mãi không sinh thêm được người con nào.

TRƯỜNG TIỂU HỌC CẨM THƯƠNG
THƯ VIỆN
Số: 2812/102217

Lo sợ nhà Trần không có người kế nghiệp, Trần Thủ Độ và bà Trần Thị Dung đã sắp xếp để công chúa cả Thuận Thiên (khi đó đang là vợ của Trần Liễu - anh trai vua) vào cung thay em làm chức phận hoàng hậu.

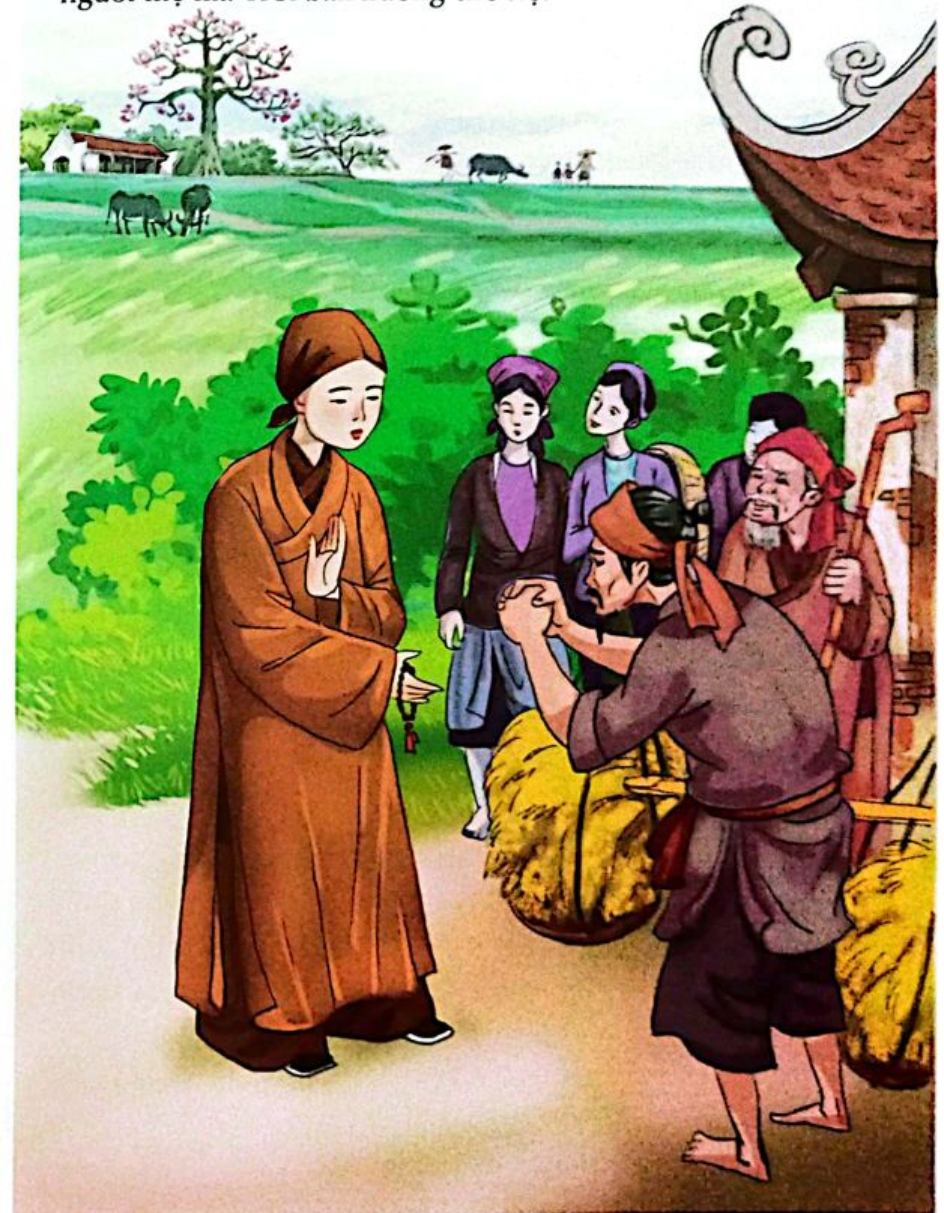
Vua Thái Tông bị ép phải rời xa người vợ đã bao năm gắn bó nên vì thế mà trở nên buồn phiền. Nhà vua từ bỏ ngai vàng lên núi Yên Tử đi tu. Nhưng ngay hôm sau, Trần Thủ Độ đã kéo theo trăm quan tới Yên Tử, xin vua trở lại kinh thành. Nhà vua trở về. Chiêu Thánh hoàng hậu bị giáng xuống làm công chúa.

Chiều Thanh công chúa sống những ngày tiếp theo trong lãnh cung nhà Trần. Vì quá buồn đau và chán nản, bà xin với triều đình cho mình xuất gia đi tu. Bà tìm về chùa Linh Tiên - ngôi chùa của làng Giao Tự (nay thuộc xã Kim Sơn, huyện Gia Lâm, Hà Nội) nương nhờ của Phật.

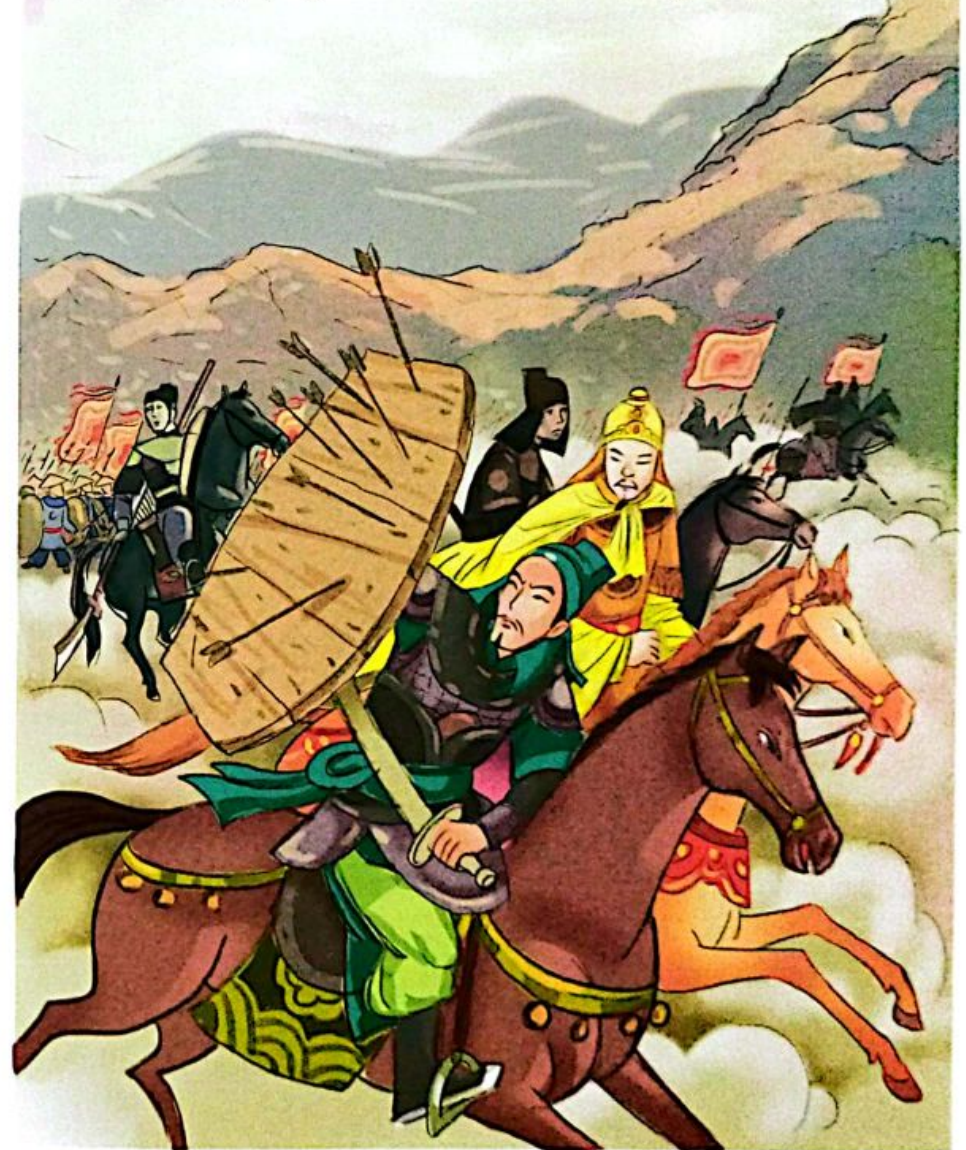
Suốt thời gian tu hành ở đây, bà tận tình chỉ dạy nhân dân trong vùng từ việc cấy trồng, nòng tang đến những lễ nghi hiếu, hi... Người dân ở đây quý trọng bà hoàng dân dã và coi bà như người mẹ mà Trời ban xuống cho họ.

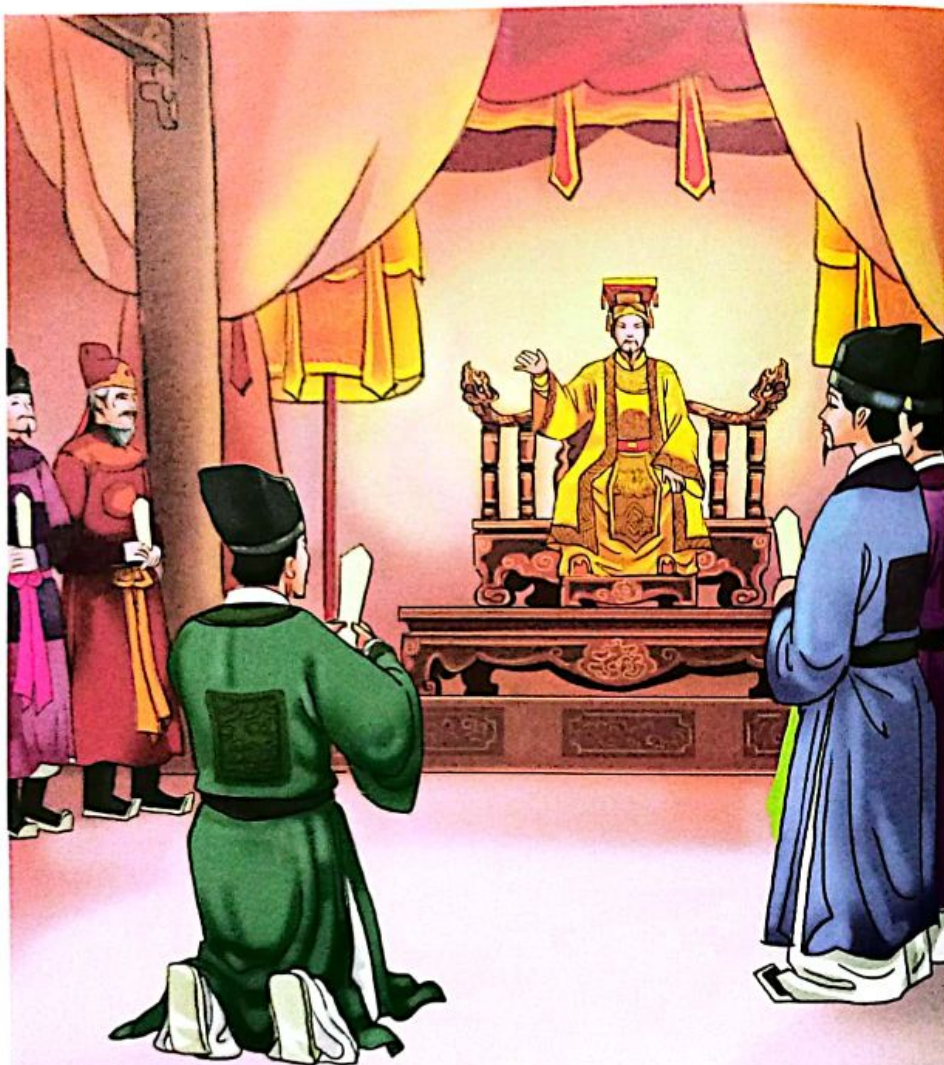

Một ngày đầu năm 1258, giữa lúc đất nước vừa đại thắng quân Mông Nguyên lần thứ nhất, Chiêu Thánh công chúa lại bất ngờ nhận được tin của nhà vua: Ngài ngỏ ý xe duyên cho bà với viên dũng tướng của triều đình là Lê Tấn.

Chuyện kể rằng, tháng 12 năm 1257 quân Nguyên do tướng Ngột Lương Hợp Thai sang xâm lấn nước ta ở Bình Lệ Nguyên (nay là huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc). Vua thân hành đốc chiến, xông pha tên đạn, ngoảnh lại chỉ thấy Lê Tấn một mình một ngựa ra vào trận giặc, lấy ván che cho vua khỏi trúng tên giặc...

Cảm kích ân nghĩa của Lê Tấn, sau khi đánh tan giặc Nguyên, vua ban tên cho ông là Lê Phụ Trần và phong làm Ngự sử đại phu. Thấy Lê Phụ Trần là bậc trượng phu, vua nghĩ ngay đến việc gả Chiêu Thánh công chúa cho vị tướng tâm phúc này.

Chiêu Thánh khi đó đã ở tuổi bốn mươi. Công chúa bằng lòng với hôn ước vua ban, nhưng tỏ ý mong muốn được nhà vua thực hiện cho mấy điều như:

1. Xoá bỏ lệnh truy sát hoàng tộc Lý, cho phép họ đổi họ về quê sinh sống.
2. Các làng miếu thờ công thần triều Lý được thờ phụng như xưa.
3. Dinh của Lê Phụ Trần phải ở xa Hoàng thành, cách biệt với vua Trần Thái Tông.

Nhà vua và Trần Thủ Độ thuận ý với ba điều ấy.

Chiều Thánh công chúa sống
hạnh phúc bên người chồng mới.
Bà sinh cho ông hai người con,
trai là Lê Tông, gái là Ngọc Khuê.
Con trai bà sau này được phong
đến chức Thượng vị hầu, con gái
được phong làm công chúa.

Trong khi đó, vào năm 1258,
dức vua Trần Thái Tông cũng
nhường ngôi cho Thái tử Hoảng
và lui về làm Thượng hoàng.

Năm 1277, được tin Thượng hoàng Trần Thái Tông qua đời, Chiêu Thánh công chúa hết sức đau lòng. Ít ngày sau bà đổ bệnh và một năm sau thì mất. Tương truyền khi mất ở tuổi 60, tóc bà vẫn còn đen nhánh, môi đỏ thắm và má vẫn hồng tươi ánh hoa đào. Bà được an táng tại lăng Cửa Mả nơi quê nhà Cổ Pháp (Đình Bảng, Từ Sơn, Bắc Ninh), gần với Thọ lăng Thiên Đức Tiên đế Lý Thái Tổ.

Tuy là một vị vua chính thức của vương triều nhà Lý nhưng Lý Chiêu Hoàng không được thờ ở đền Đô cùng tám vị vua khác. Một số người cho rằng, vì bà đã để mất ngôi nhà Lý, nên bị coi là mang tội với dòng họ, không được thừa nhận nên phải chịu thờ riêng.

Nhiều ý kiến khác cho rằng tuy Chiêu Hoàng là vua, nhưng suy cho cùng bà cũng chỉ là một phụ nữ, nên không được thờ chung với các bậc tiên vương. Bà được thờ riêng ở Long Miếu điện, còn gọi là đền Rồng hay đền Bà Chiêu. Ngôi đền ngày nay nằm ở làng Đình Bảng (Từ Sơn, Bắc Ninh), cách đền Đô khoảng một ki lô mét.

Nhân dân làng Yên Thành (Hố Tây) cũng lập đền thờ Lý Chiêu Hoàng trên nền cung điện cũ của bà ở kinh thành Thăng Long. Nơi ấy nay là đình Yên Thành*. Nhân dân kính thờ bà như Mẫu tổ. Tại ngôi đình thờ bà có đôi câu đối:

"Nùng Linh vân lai, Điện hạ phúc uy khâm thánh đức
Yên Thành trấn trọng, nữ trung anh kiệt hiển thân công."

Tạm dịch:

"Nùng Linh mây về, dưới điện phúc uy vàng đức thánh
Yên Thành đất trọng, nữ trung anh kiệt rạng công thân."

(*) Nằm trên phố Phan Huy Ích, Ba Đình, Hà Nội ngày nay.

Nhớ ơn bà hoàng năm xưa dạy dân cấy cày và các lễ nghi phong tục, nhân dân làng Giao Tự cũng lập bà làm Thành hoàng. Trong ngày hội làng hàng năm (13 đến 15 tháng Ba âm lịch), dân làng thường diễn khúc hát vãn về công đức của bà hoàng truân chuyên trong lịch sử:

Trong thôn ấp các nơi yên tĩnh

Tứ dân đều hưng thịnh tài nguyên

Độ cho quốc thái dân yên

Kinh nghề xuống bể, hớ lang về rừng

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Lý Chiêu Hoàng : Truyện tranh : Dành cho lứa tuổi 6+ / Tranh: Lê Minh Hải ; Lời: Anh Chi. - Tái bản lần thứ 1. - H. : Kim Đồng, 2020. - 32tr. : tranh vẽ ; 21cm. - (Tranh truyện lịch sử Việt Nam)
ISBN 9786042159838

1. Lý Chiêu Hoàng, 1218-1278, Vua nhà Lý, Việt Nam 2. Nhân vật lịch sử 3. Truyện lịch sử 4. Truyện tranh
959.7023092 - dc23

KDL2903p-CIP

LÝ CHIÊU HOÀNG

(Tái bản lần thứ nhất)

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

55 Quang Trung – Hà Nội. ĐT: 024 3943 4730 – 024 3942 8632
Internet web site: <http://www.nxbkimdong.com.vn> – Email: kimdong@hn.vnn.vn

CHI NHÁNH NXB KIM ĐỒNG TẠI MIỀN TRUNG

102 Ông Ích Khiêm – TP. Đà Nẵng. ĐT: 0236 3812 333 – 0236 3812 335
Email: cnkimdongmt@nxbkimdong.com.vn

CHI NHÁNH NXB KIM ĐỒNG TẠI TP. HỒ CHÍ MINH

248 Cống Quỳnh, Q.1, TP. Hồ Chí Minh. ĐT: 028 3925 1001 – 028 3925 0987
Email: cnkimdong@nxbkimdong.com.vn

Chịu trách nhiệm xuất bản: Giám đốc PHẠM QUANG VINH
Chịu trách nhiệm nội dung: Phó Giám đốc VŨ THỊ QUỲNH LIÊN
Biên tập: NGUYỄN THANH HƯƠNG
Trình bày bìa: PHẠM QUỐC CƯỜNG
Trình bày: NGUYỄN MẠNH LINH
Sửa bản: NGUYỄN MINH THỦY

In và gia công 3.000 bản - Khổ 14.5 cm x 20.5 cm - Tại Công ty CP In & DVTM Phúc An
Địa chỉ: Lô B2-2-6 KCN Nam Thăng Long - Bắc Từ Liêm - Hà Nội
Số xác nhận đăng ký xuất bản: 69-2020/CXBIPH/482-01/KĐ cấp ngày 9/1/2020
Quyết định xuất bản số: 1005/QĐKĐ kí ngày 4/6/2020
In xong và nộp lưu chiểu quý 2/2020

Lý Chiêu Hoàng (1218 - 1278) là hoàng đế thứ 9 và cũng là cuối cùng của triều đại nhà Lý, trị vì từ năm 1224 đến năm 1226. Năm 1226, Chiêu Hoàng được Trần Thủ Độ sắp xếp nhường ngôi cho Trần Cảnh (Trần Thái Tông). Sau khi nhường vị, Chiêu Hoàng trở thành Chiêu Thánh hoàng hậu của Trần Thái Tông cho đến khi bị phế truất vào năm 1237 (lúc đó Chiêu Hoàng 19 tuổi), vì bấy giờ bà không sinh được con nối dõi. Năm 1258, ở tuổi 40, bà tái giá lấy Lê Phụ Trần, một viên tướng có công cứu giúp vua Thái Tông. Bà tận tình chỉ dạy nhân dân từ việc cấy trồng, nông tang đến những lễ nghi hiếu, hi..., vì thế bà được nhân dân phụng thờ và hằng năm tổ chức lễ hội tưởng nhớ.

MỜI CÁC EM TÌM ĐỌC:

An Dương Vương
Hai Bà Trưng
Bà Triệu
Lý Nam Đế
Triệu Việt Vương
Lương Thế Vinh

Ngô Quyền
Đinh Bộ Lĩnh
Lê Đại Hành
Lý Công Uẩn
Lý Thường Kiệt
Phùng Hưng

Tô Hiến Thành
Trần Hưng Đạo
Yết Kiêu - Dã Tượng
Trần Nhân Tông
Ý Lan
...

DÀNH CHO LƯA TUỔI 6+
www.nxbkimdong.com.vn
www.facebook.com/nxbkimdong

